

Zondag 26 februari 2023

Eerste zondag van de Veertig Dagentijd

Lezingen: Genesis 2, 7-9; 3, 1-7; Romeinen 5, 12-19; Matteüs 4, 1-11

Inleiding

Traditiegetrouw lezen we volgens het officiële liturgisch schema op de eerste dag van de veertigdagentijd uit Genesis, Paulus en Matteüs.

Het boek Genesis verhaalt over Adam en Eva, de tuin, de slang en de beproeving om de appel niet op te eten. Er zijn verschillende interpretaties bij dit verhaal. Een bekende interpretatie is dat met het eten van de appel ook de zonde in de wereld is gekomen. Paulus en later ook Augustinus trekken deze lijn door en zo ontstond het begrip erfzonde

Een oud-joodse interpretatie is echter geheel anders. Die ziet in dit verhaal een verbeelding van het volwassen worden van de mens. Het eten van de verboden vrucht gebeurt wel vaker onder jongvolwassenen. Hier wordt niet gesproken over zonde, schuld en boete, maar over wat we ervan kunnen leren.

Het interessante hiervan is dat beide interpretaties gaan over menselijke keuzes. Keuzes die gevolgen hebben voor de rest van je leven.

In het evangelie wordt Jezus beproefd in de woestijn en ook *hij* maakt keuzes.

Overweging

Vandaag gaat het over de woestijn als een plaats van beproeving.

Bijna ieder van ons kent in zijn of haar leven wel een periode, die je symbolisch als een woestijn hebt ervaren of nog steeds als een woestijn ervaart. Periodes waarin je minder gelukkig bent, waarin je je geen weg meer weet, alleen achteruit kijkt in plaats van vooruit en geen bodem hebt om plannen te maken voor de toekomst. Vaak betreft het een gebrek aan perspectief; zoals soms bij scholieren op de middelbare school, bij ontslag van je werk, bij het verbreken van een relatie, of tijdens ziekte of bij het verlies van dierbaren. Je wordt teruggeworpen op jezelf. Je kunt je dan alleen voelen.

Ieder van ons is uniek en reageert in een kwetsbare situatie op zijn eigen manier. Sommige mensen willen zichzelf beschermen en trekken een schild om zich heen en proberen zo door te leven. Anderen geven overmatig toe aan materiële verleidingen en kunnen zo verwijderd raken van zichzelf. En weer anderen zoeken hulp bij vrienden en bekenden.

In de lezingen worden drie aspecten van beproeving zichtbaar: kwetsbaarheid, volharding en je hart volgen.

Allereerst kwetsbaarheid. Wanneer je beproefd wordt, kun je je kwetsbaar voelen en dat wordt vaak geassocieerd met zwakte. Maar er zit een kracht in kwetsbaarheid. Wanneer je je kwetsbaarheid toont, is dat vergelijkbaar met het stellen van een hulpvraag. En een ander om hulp vragen kan heel krachtig zijn.

Zo is er een meisje uit onze buurt met dyslexie dat op school grote moeite had om bij te blijven: zij had vanuit zichzelf geleerd om hulp te organiseren. Zij had een vriendinnetje dat haar hielp met planning en een andere vriendin die hielp bij spelling. Haar grote wens om een hogere opleiding te volgen kon zo gerealiseerd worden. Het vraagt moed om je kwetsbaarheid te tonen en om hulp te vragen aan een ander, maar het is o zo krachtig als je het doet.

Het tweede aspect uit de lezing is volharding. Jezus volhardt in zijn keuze. De boodschap is dat de weg vanuit de woestijn lang kan zijn, maar dat je je niet moet laten ontmoedigen.

Een bergbeklimmer, die zwaar gehandicapt was geraakt vanwege verlies van zijn armen en benen, moest opnieuw leren leven met kunstarmpjes en -benen (1). Hij vertelde me dat hij dacht *in kleine stapjes*. Elke dag proberen een kleine doelstelling te realiseren.

Na jaren van kleine stapjes kon hij zelfstandig weer vooruit in het leven. Hij heeft zelfs een marathon gerend en opnieuw een berg beklommen. Met kleine stapjes kun je volhardend zijn. In de stille nacht van zijn woestijn had hij verder bedacht dat hij lezingen kon geven om anderen te bemoedigen en zo was hij in staat met zijn handicap geld in te zamelen voor goede doelen en dat gaf hem een nieuwe richting in zijn leven.

Het evangelie van vandaag probeert zichtbaar te maken dat Jezus - naast kwetsbaarheid en volharding - zijn hart heeft gevolgd. Hij heeft met zichzelf geworsteld om richting te behouden, om trouw te blijven en steeds meer trouw te worden aan wat hij ten diepste aanvoelde. Hij lijkt de stilte in de woestijn gezocht te hebben en gebruikt te hebben om te luisteren naar wat er diep in zijn hart omging.

Vertalen we dit naar onze situatie, dan leven we nu in een cultuur die weinig stilte toelaat. En als het dan op die spaarzame momenten stil in ons is, durven we dan te luisteren naar ons hart en trouw te blijven aan wat ons hart ons ingeeft? Durf je je dan toe te vertrouwen aan de weg die je gewezen wordt door je eerlijke en welgemeende overtuiging (2)? Een richting die misschien nieuw is? Of laat je je uitsluitend leiden door de wil een ander te behagen of door materiele verlokkingen?

Vandaag is het de eerste zondag van de veertig dagen tijd. Vroeger noemden we dat de vastentijd, de tijd dat we als kind bij ons thuis een trommeltje hadden om snoepjes en koekjes in te bewaren tot aan paaszaterdag. Een soort mini woestijn van veertig dagen die natuurlijk niet te vergelijken is met de eerdergenoemde voorbeelden. Maar deze mini-woestijn biedt ons wel de gelegenheid om het stil te laten worden in onszelf en onszelf vragen te stellen. Vragen, zoals waardoor word ik op de proef gesteld? En als ik op de proef gesteld wordt, wat is dan mijn houvast? Wat zijn mijn voornemens in het leven? Wat is mijn perspectief? Waar ga ik voor? En geef ik mezelf ruimte voor twijfel? Is het misschien wel een ander houvast dan ik altijd dacht?

Tot slot, Mattheüs gaat het bij deze vragen om het maken van de juiste keuzes. Hij maakt zelf de keuze om er te zijn voor andere mensen. Maar zegt hij, de keuze voor dit perspectief is niet voldoende want je moet het ook doen: hem of haar concreet helpen, vooral als diegene verkeert in de woestijn van armoede, ziekte, onveiligheid of eenzaamheid. En als je er bent voor de ander, dan kunnen er ook, misschien wel juist ook, in de woestijn wonderen gebeuren.

De meeste wonderen, zegt Hans Küng, voltrekken zich voor de gelovige mens niet in de kosmos, maar in het hart van de mens. Daar werkt Gods geest, de geest van vrijheid en liefde, die waait waar en wanneer hij wil (3).

Het is een goddelijk geschenk, waar de mens ook op moeilijke momenten om mag bidden: een geschenk van vrede, gerechtigheid, vreugde, liefde, hoop en dankbaarheid.

Wij wensen u een goede veertigdagentijd toe.

Hyleco Nauta

Inspiratie:

- 1 Life and Limb, Jamie Andrew
- 2 Vóór het luiden van de klok, José Janssen/Gerard Zuidberg
- 3 Wat blijft, Hans Küng